

אריק שרון תחתם על צ'ק

שהגיעה זה מכבר לממדים חולניים, המשיכה להטיל את צילה על כל חייה של המפלגה. למנוע ממנה להכריע הכרעות אמיצות ומסוכנות.

וחמור עוד יותר: אחרי שנה ורבע כאופר זיכיה, עדיין לא נראה גם באיפק הרחוק ביותר של מפלגת העבודה נרעין חדש שי מנהיגות בעירה, רעננה, אחרת.

בוטח הסבון החכוצה

כ אשר נחת מטוסו של אנוור אל-סאדאת בנמל התעופה בג'ורדן, התפוצצה בוטח הסבון של "ההתקדות בענייני הפנים".

במכה אחת, החזיר הנשיא המצרי לציבור הישראלי כונו הכרת המציאות. ובמציאות זו, אין אף עניין פנימי אחד שאינו מושי פט כאופן ישיר ומכריע ממציבה המזלמה השורר מזה שלושה דורות בין היישוב העברי ובין העולם הערבי.

מצבה המלחמה בלע את משאבי המדינה, שהיו צריכים להיות מוקדשים לתיקון הפגמים הפנימיים ולכינון חברת רווחה מודרנית.

מצבה המלחמה מנע כל הבראה כלכלית. הוא קרע את ישראל מן המרחב הכלכלי הטבעי שלה. הוא כפה על ישראל, גם במקרה הטוב ביותר, שיעור גבוה של אינפלציה מתמדת, מפני שאחוז גדול של כוח העבודה הישראלי, העסוק בענייני ביטחון, אינו משתתף ביצירת נכסים אך משתתף במלוא המרץ בצריכתם.

מצבה המלחמה, שטיפח את ריגשות הבו והשיגאה כלפי העולם הערבי ותרבותו. הוא לא רק בלע את הכספים הדרושים לסלימת הפער החברתי, אלא גם יצר אווירה של בו וזילזול כלפי יוצאי ארצות ערב ומורשתם התרבותית.

מצבה המלחמה שכפה שילטון כיבוש על 1.4 מיליון תושבי השטחים המוחזקים (נוסף על חצי מיליון הערבים בישראל עצמה). מנע כינון של דמוקרטיה שלמה בישראל והיווה מוקד להפצת השחיתות והריקבון.

ואודי ישוב מוכן (אם כי הציבור מודע לכך פחות מכל) מצבה המלחמה המתמיד עיוות יותר ויותר את השקפת העולם האומית, ניתק את ישראל מזרבי התודעה העולמית וכפה עליה לאומנות צרת אופק, מוסטית אילנית, באיצי טנה של רתיות יהודית.

הדבר הביא עימו הנמכת הקומה התרבותית של המדינה והשחית את איכות החיים בה. התוצאה הישירה הייתה הטית מעיינות העלייה, והגברת זרם הירידה. לפי הערכה מוסמכת, היו בשנת תשל"ח כ-600 אלף ישראלים דרוי קבע בחו"ל — אחד מכל ששה ישראלים, שהצטרף לפזורה ישראלית חדשה החופפת בכמה ארצות את הפזורה היהודית הישנה.

אלך שמשוח

ב מצב כזה, היתה זאת יומרה מטופשת מצד אדם או מיפלגה לדבר על תיקון ושינוי החברה הישראלית. בהעדר הנכונות לראות את סיבות המלחמה ולשלם את המחיר הדרוש לחיסולן.

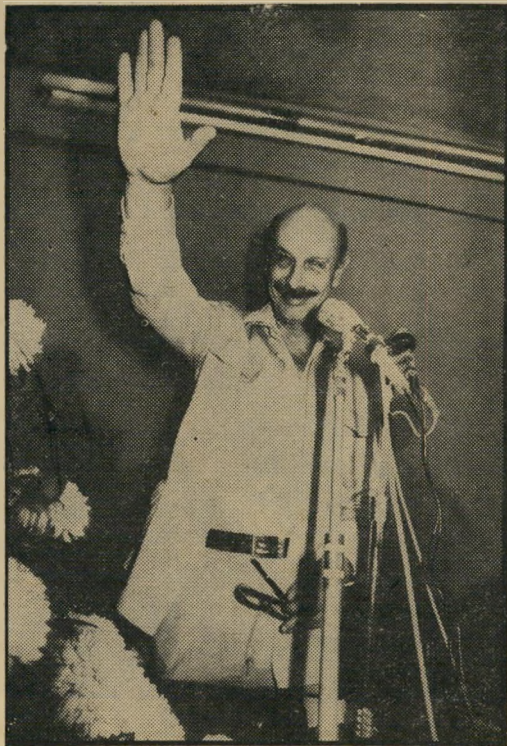
כזה היה המצב גם ב-30 השנים הקודמות. אך החידוש הגדול של תשל"ח היה נעוץ בכך שביגלל מעשה אמין אחד נתגלתה עובדה הבוייה זו לעיני כל. זה היה מטעשהו של אנוור אל-סאדאת, ש- האיר לפתע את המציאות כאור של אלק שמשות.

המיבצר האחרון שנותר לה, ההסתדרות, שכה זה מכבר כיצד לוחמים למען העובדים. כמה פעמים ניסה ירוחם משל, אחרון בעליה השילטון של מפא"י ההיסטורית, להגיע מן החממה של שיתוף הפעולה עם השילטון, אך בכל פעם נחפו לחזור אליה כשהבחין ברוח הצוננת הנושבת בחוץ.

האם עליה לנסות להתלבש על הגל הלאומני, לאגוף את בגין מימין? מיפלגת העבודה אכן ניסתה לעשות זאת, האשימה את בגין בכך שהוא מוביל להקמת מדינה פלסטינית, שהפקיר את סיני במהירות רבה מדי, שאינו מסוגל להקים התנחלויות רציניות בשטחים המוחזקים. הגיחוך של טענות אלה לא הוסיף יוקרה לבעליהן.

האם, לאגוף את בגין משמאל? בעזרת ברונז קרייסי קי, עלתה המיפלגה לרגע קט מתהומות אי-החשיבות. אנוור אל-סאדאת הזמין את שימעות פרס לוינה, אחרי שהנשיא המצרי קיבל לכך רשות מבגין. בהביאו הביתה את מיסמך קרייסקי-בראנד, נראה פרס לרגע קט כמדיי נאי בעל שיעורי קומה.

אולם הישג זה בוזזו מייד. פרס חשש להיפגש עם המלך חוסיין, בלי אישורו של בגין. וכאשר קרייסקי הסתבך בפרשה אומללה של פליטות-פה, היו כמה מראשי

יגאל ירין מקים מיפלגה חדשה

מיפלגת העבודה, אחוזי הפחד, מוכנים לתקוע לו סכין בגב בהזדמנות הראשונה.

הביטחון הגדול של המפלגה היה טמון באיר וכותה להציג תוכנית אלטרנטיבית, רצינית ובעלת יעור, לתוכניתו של בגין.

היא היתה שבויה בפיטופטייה-הבל הישנים שלה על "פשרה טריטוריאלית", וקל היה לבגין להוכיח כי במשך 10 שנים של שליטת ממשלת העבודה בשטחים הכבושים לא נמצא אף ערבי רציני אחד שהיה מוכן להסכים ל"פשרה טריטוריאלית" נוסח גולדה מאיר ויגאל אלון.

הפחד מפני הישר הפרסטיני מנע ממפלגת העבודה להציג פתרון בעדימשמעות, שהוא כהכרה בתריטוריאליות בתקופה הראשונה. הני הגת המיפלגה, בראשותו של פרס, רצתה להיות פופולרית בכל מחיר, ומייד. זה היה בעוכריה.

כאשר הושג ההסכם בקמפ-דייוויד, לא יכלה מיפלגת העבודה אלא לגמגם כמה דברים הסרימשמעות. היא חדלה מלהיות חשובה.

שבויי הקונסנוס

ה פחד מפני אי-הפופולריות הזמנית ואי-הנכונות לנהל מאבק אופוזיציוני אמיתי הולידו את כניסתה של מיפלגת העבודה לתוך המלכודת שפתח לה בגין. היא נשאה את השם, שהפך אחת ממילות-ההיכר של תשל"ח:

קונסנוס.

במקום שיש קונסנוס, אין צורך באופוזיציה, אין מקום למאבק. הקונסנוס הוא הממה נעימה, המאפשרת את המשך ההשתתפות בחלוקת השלל, את המשך האווירה של "שבת אחים גם יחד" ו"יד רוחצת יד".

מיפלגת העבודה רצתה להיות בתוך הקונסנוס ולהתחבא בו. היא הניחה למנצח בגין להכריז מדי פעם על קיום קונסנוס חדש. בגין עצמו קבע בכל פעם את גבולות הקונסנוס לפי צרכיו.

גם המצב הפנימי במיפלגה לא המריץ אותה לפרוץ החוצה, אל שדה הקרב. השיגאה בין פרס ויצחק רבין,

שמואל תמיר למחרת הפילוג בדיש

רובינשטיין להכתיר על עצמו מנהיג חדש, מאיר עמית. שהוא מעין מהדורה ב' של ירין.

עונש האלים

אך מעבר לגורמים האישיים, ועם כל חשיבותם, נכשלה ד"ש מפני שהיתה פרי האופנה — האופנה של עיסוק בעניינים מינוריים, תוך בריחה מן הבעיות הגדולות האמיתיות, שחייבו הכרעות מכאיבות.

ד"ש היא שיצרה את האידיאה שיש להימנע מלעסוק בענייני חוץ, שבחם אין במילא מה לעשות, ולהתרכז בתיקון הפגמים הפנימיים. היא גם מצאה את תרופת-הפלא לחולייה אלה — הנהגת שיטת-בחירות חדשה, נשגבת ומושלמת.

במיתודוגיה היוונית, נהגו האלים לגזור עני בני-אדם מתימורים עונשים שהותאמו במיוחד לחטאייהם. העונש שהוטל על ד"ש היה שהיא התפוררה רווקא ביגלל אוננה שיטת-הבחירות המושלמת, שבה רצתה לפתור את כל בעיות האומה העולם והיקום.

כאשר יושמה שיטה זו בתוך ד"ש עצמה, היא הובילה לאבדון. היתה זה, "עונש טבעי" מושלם, לפי תפיסת ז'אק רוסו.

ד"ש לא הסתפקה בכישלון אחד, אלא באיזו עמדה על כך שכה במלכותיה יופרו, כל תיקן וזתיה יאוכזבו וכל ציפיותיה יתכדו, עד האחר רונה שבהן.

היא תבעה למסור לידיה את ענייני הרווחה — וכאשר זה קרה, לא היתה מסוגלת לחולל שם אף את השינוי החיובי הועיר ביותר, מילבד איחוד מכני של שני מישורים. בסוף תשל"ח היה הפער גדול יותר, והמצוקה חמורה יותר, מאשר בראשיתה.

ד"ש אמרה שלעולם לא תיכנס לממשלה שלא תשנה את שיטת-הבחירות — ועשתה בדיוק את זאת.

היא דיברה בשם החופש מכפייה דתית — והצטרפה לממשלה שהגיעה לקנוניות ציניות עם הדתיים, שלא היו כדוגמתן אף בממשלות הקודמות.

היא הבטיחה להביא אל מערכת-הביצוע שורה ארוכה של אישים חדשים ומוכשרים — והביאה למישרות השיל-טון חבורה של אנשים ממוצעים. שלא היו שונים במאומה מקודמיהם, עסקי מפא"י, או מעמיתיהם. עסקי הליכוד. היא הבטיחה לשמש דוגמה לחיים פוליטיים מסוג חדש, טהורים והגונים, המשותתפים מתאוות הבצע והכבוד והרחוקים מן הקנוניות העכורות של המיפלגות הקודמות. תוך פחות משנה יכלה להתחרות בכל השטחים האלה עם המנוונת והעכורה שבמיפלגות הישנות. כהשוואה עימה, אף המפד"ל נראתה השנה כמיפלגה דמוקרטית, מסור דרת ויעילה.

איזו הציט מושהו בסוף תשל"ח להציט את ירין או אחד מחבריו, כאישיה-שנה, היה נתקל ברעמים של צחוק מריר.

אוי למנוצחים

אם קיוו המנוצחים של תשל"ח לחזור ולהיות המנוצחים של תשל"ח, הם איכזבו את עצמם.

מיפלגת העבודה לא התאוששה השנה. היא נשארה מנוחת, כאכן שאין לה הופכין, במקום שאדין נזרקה כמאי 1977.

היא לא ידעה מה לעשות. איזו מסקנה היה עליה להסיק מן המפלה המוחצת? האם לזנוח את ענייני-החוץ ולעסוק בענייני-הפנים? היא ניסתה לעשות זאת, אך אחרי שלושה דורות של שילטון לא ידעה איך לטפל בנושאים אלה באופוזיציה.